

เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี ... จึงใช้ “สิทธิของชุมชน” ฟ้องคดีต่อศาลปกครอง !

การเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง “ผู้ฟ้องคดี” จะต้องเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยตรงจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือเสียหายต้องมีค่าบังคับของศาลปกครอง

คดีปกครองที่นำมาเล่าสู่กันฟังในฉบับนี้ เป็นกรณีที่ราษฎรจำนวนหนึ่งได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังกระแจะ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2) ออกใบอนุญาตให้บริษัท อ. (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3) ก่อสร้างอาคารชื่อว่า ห้างเทศโก โลตัส ในท้องที่ตำบลวังกระแจะ โดยอาคารดังกล่าวมีขนาดเกินกว่า 1,000 ตารางเมตร และเป็นการก่อสร้างทางเข้าออกอาคารห่างทางร่วมทางแยกน้อยกว่า 100 เมตร ห่างจากสถานที่ราชการสำคัญน้อยกว่า 500 เมตร โดยไม่ได้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม อันเป็นการขัดต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จึงฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ขอให้เพิกถอนใบอนุญาต แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือรื้อถอนอาคาร และจัดทำ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับราษฎรที่ยื่นฟ้องคดีนี้ แบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ *กลุ่มแรก* เป็นผู้อยู่อาศัย ประกอบกิจการ และเป็นเจ้าของอาคารหรือที่ดินในบริเวณใกล้เคียงหรือติดต่อกับที่ดินที่มีการก่อสร้างอาคารพิพาท *กลุ่มที่สอง* เป็นผู้อยู่อาศัย หรือประกอบกิจการในพื้นที่ชุมชนตำบลวังกระแจะ อันเป็นพื้นที่ที่มีการก่อสร้างอาคารพิพาท และ*กลุ่มที่สาม* ไม่ได้อยู่อาศัย ในพื้นที่ชุมชนตำบลวังกระแจะ แต่อาศัยอยู่ในชุมชนตำบลใกล้เคียงซึ่งอยู่ในพื้นที่จังหวัดเดียวกัน

คดีนี้ศาลปกครองชั้นต้นได้มีคำสั่งรับคำฟ้องเฉพาะราษฎรในกลุ่มแรกเนื่องจากเป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ส่วนราษฎรในกลุ่มอื่นยังไม่ถือเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนเสียหายที่จะมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองแต่อย่างใด

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 66 และมาตรา 67 ได้บัญญัติในเรื่อง “สิทธิของชุมชน” ไว้ว่า เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานและเป็นหลักคุ้มครองสิทธิของประชาชนในการดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติ และต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ

ดังนั้น ราษฎรที่รวมตัวกันเป็นชุมชนจะใช้สิทธิตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ได้เพียงใด ?

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า สิทธิของชุมชนในการฟ้องหน่วยงานราชการเป็นคดีปกครอง อย่างน้อย ต้องเป็นชุมชนที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีนั้น

เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคารให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 3 โดยขัดต่อกฎกระทรวง และอนุญาตให้ก่อสร้างอาคาร โดยไม่ได้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นอาคารขนาดใหญ่ ที่มีทางเข้าออกอาคารใกล้ชิดทางร่วมทางแยก ซึ่งย่อมก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน การคมนาคมและขนส่ง การสาธารณสุข โภค การบริการสาธารณะและสภาพแวดล้อม ตามวัตถุประสงค์ของการผังเมือง อันจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตต่อผู้ที่อยู่อาศัยหรือประกอบกิจการในชุมชนท้องถิ่นนั้น ดังนั้น ราษฎรซึ่งรวมตัวกันเป็นผู้ฟ้องคดีและเป็นราษฎรที่ได้อาศัยหรือประกอบกิจการอยู่ในพื้นที่ชุมชนตำบลวังกระแจะย่อมเป็นผู้มีส่วนได้เสีย หรือได้รับผลกระทบโดยตรงและมากเป็นพิเศษกว่าบุคคลทั่วไปที่มีอยู่อาศัยหรือประกอบกิจการในพื้นที่ชุมชนตำบลวังกระแจะ

จึงมีสิทธิในการมีส่วนร่วมในการคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการผังเมือง และการคมนาคมและขนส่ง ทั้งนี้ เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อคุณภาพชีวิตของตน

ดังนั้น ผู้อยู่อาศัยหรือประกอบกิจการในพื้นที่ชุมชนตำบลวังกระแจะจึงมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 157/2556)

คดีนี้นับเป็นบรรทัดฐานที่ดีสำหรับประชาชนโดยทั่วไปในเรื่องเกี่ยวกับการเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดี ซึ่งแม้บุคคลดังกล่าวไม่ได้อยู่อาศัยหรืออยู่ใกล้เคียงกับอาคารพิพาทและไม่ใช้กรรมสิทธิ์โดยตรงจากการกระทำหรือการงดเว้น การกระทำของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่หากบุคคลต่างๆ เหล่านั้น เป็นผู้อยู่อาศัยหรือประกอบกิจการ ในพื้นที่ชุมชนและเป็นผู้ได้รับผลกระทบต่อการดำรงชีพตามปกติอันอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน และได้รวมตัวกันเป็นชุมชน ย่อมถือเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายซึ่งมีสิทธิฟ้องคดี ต่อศาลปกครอง ... ครับ

นายปกครอง